

Geréformeerd of réformierend?

Uit het boekje *Behoudend maar niet behouden* (Petrus Coudekercke, 2009)

(Deze column is geschreven in de tijd dat de voormalige Stichting Reformatorisch Appèl nogal onder vuur lag. De achterliggende gedachten ervan zijn mijns inziens nog steeds actueel. Daarom is deze column in dit boekje opgenomen.)

Regelmatig liggen de activiteiten van inter- en buitenkerkelijke stichtingen onder vuur in - met name - bevindelijk-gereformeerde kringen. Er verschijnen dan bijvoorbeeld kritische artikelen in diverse kerkbladen. Termen als 'zielsmisleidend', 'satans werk', 'onzuivere leer', 'oppervlakkig' en 'onbijbels' worden gebruikt. Soms weerleggen de scribenten hun zelfgemaakte karikatuur van de opvattingen van de stichtingen op een keurige en heldere manier. En doorgaans is er ook geen ruimte voor een gesprek met de criticasters.

Wat moet men mijns inziens nu met die kritiek?

Wel, in de eerste plaats is het goed om te realiseren dat kritiek op buiten- en interkerkelijke bewegingen van alle tijden is. Dat leert althans een blik op de kerkgeschiedenis. Door de eeuwen heen is er op allerlei niveaus een golfbeweging waar te nemen tussen geïnstitutionaliseerde kerken en hervormingsbewegingen. Zodra de Kerk zich ging vereenzelvigen met macht en de nadruk kwam te liggen op het bewaken van kerkelijke structuren en de zgn. 'zuivere leer', ontstonden er hervormingsbewegingen waardoor het reformatorisch appel weer ging klinken. Echter, die bewegingen stolden later vaak ook weer en nieuwe appelbewegingen ontstonden.

Dit proces wordt treffend door W. James als volgt omschreven (geciteerd in A. McGrath, *Geloof en Natuurwetenschap*): *'Een echte religieuze ervaring uit de eerste hand (..) wordt door de omstanders al heel gauw als een afwijking van de orthodoxie gezien, waarbij de profeet een eenzame krankzinnige schijnt. Als zijn leer aanstekelijk genoeg is om vervolging te overwinnen, wordt het een vaststaande en erkende ketterij. Maar als het dan nog aanstekelijk genoeg is om vervolging te overwinnen, wordt het zelf een orthodoxie; en als een godsdienst het stadium van orthodoxie bereikt heeft, is haar innerlijke weg voorbij; de bron is opgedroogd; de gelovigen leven alleen nog uit de tweede hand en gaan op hun beurt profeten stenigen.'*

Misschien wat kort door de bocht, maar is dit ook niet de situatie in reformatorisch Nederland? Een bron die zowat opgedroogd is; onbekeerde gelovigen die uit de derde hand leven en veel napraten, maar niks meer te zeggen hebben? Voorgangers die zorgvuldig de kerkelijke structuren en tradities bewaken en zodoende meer verzorgers van geestelijke begraafplaatsen - waar trouwens ook alles ordelijk en netjes verloopt - lijken te zijn dan vertegenwoordigers van de levende Christus?

Ten tweede zou het de bede in het hart moeten brengen: 'Heere, is er in ons een schadelijke weg, leidt ons dan op de eeuwige weg'. Want de kritiek die in het verleden geuit werd op nieuwe bewegingen was soms ook terecht. In de pogingen om kerken te

reformereren, sloeg men ook wel eens te ver door. Dan trad men niet alleen buiten de kerkelijke, maar ook buiten de Bijbelse kaders. En dan is kritiek ook zeer wenselijk.

Ten derde kan er vaak sprake zijn van een gevoel van opluchting. Waarom? Omdat in vrijwel alle kritische reacties een Bijbelse onderbouwing ontbreekt! Wel wordt geregeld een beroep gedaan op allerlei andere autoriteiten, maar een inhoudelijke Bijbelse argumentatie ontbreekt doorgaans.

En dat geeft natuurlijk te denken, vooral als je bijvoorbeeld de opmerkingen in de NGB over de ware en valse kerk ter harte neemt. Kennelijk is de leer in de (bevindelijk)gereformeerde kerken tot in alle details ontwikkeld en hoeft die niet meer verdedigd te worden. En zo hoef je je dus niet meer te beroepen op de Bijbel, maar op waarheden over waarheden over de Waarheid: Jezus Christus. Alle kritiek is dan bij voorbaat 'onbijbels'.

Dit heeft natuurlijk niets meer te maken met de essentie van gereformeerd zijn en spreekt dat zelfs in de kern tegen. Je bent immers gereformeerd omdat je telkens opnieuw gereformeerd wilt worden?

Niets is zo gevaarlijk als gestolde orthodoxie.

Eigenlijk is de term 'gereformeerd' een *contradictio in terminis*. Reformatorisch-zijn is immers nooit een voltooid proces? Je kunt in zekere zin dus niet een gereformeerde christen zijn, maar – als het goed is - wel een réformerende christen.

Hoe dan ook, voor de interkerkelijke stichtingen zijn er genoeg redenen om door te gaan met hun werk. Juist de genoemde kritiek stimuleert om op te blijven roepen tot reformatie in kerkelijk Nederland, tot voortdurende her-ijking in het eeuwig blijvende Woord van God en tot de noodzaak van persoonlijke bekering, geloof en een geheiligd leven. En heel belangrijk: leven degenen die er aan meewerken eigenlijk wel bij de Levende Bron, waardoor ze uit de eerste hand mogen verhalen wie God is?

Het door James beschreven mechanisme houdt wel een waarschuwing in. Nu worden de stichtingen soms met stenen bekogeld, maar gooien zij ze (straks) ook? In dit verband schreef C.S. Lewis (in *Brieven aan Malcolm over het gebed*): "In iedere Kerk, in ieder instituut is er iets wat vroeg of laat uitgerekend het doel waarvoor het in leven werd geroepen tegen zal werken".

Die waarschuwing kan ter harte genomen worden.